

ภาพลักษณ์ของบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า
ที่อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนภาคหวัง

นางสาวนิตยา บัวชัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

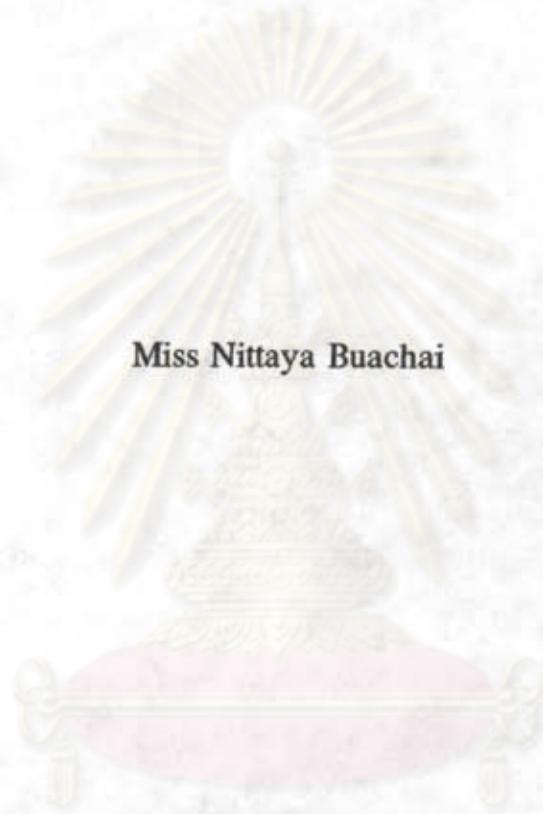
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-805-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**IMAGES OF REFERENCE LIBRARIANS AS EXPECTED
BY PRIVATE UNIVERSITY FACULTIES AND STUDENTS**

Miss Nittaya Buachai

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts**

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-633-805-6

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

นิตยา บัวชัย : ภาพลักษณ์ของบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าที่
อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนคาดหวัง (IMAGES OF REFERENCE LIBRARIANS
AS EXPECTED BY PRIVATE UNIVERSITIES FACULTIES AND STUDENTS)

อ.ที่ปรึกษา : รศ.ชลัษฏ์ เหมะรัชตะ, 143 หน้า. ISBN 974-633-805-6

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาพลักษณ์ของบรรณารักษ์บริการตอบคำถาม
และช่วยการค้นคว้าทั้งภาพลักษณ์ในปัจจุบันและที่คาดหวัง ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษ
มหาวิทยาลัยเอกชน

ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมต่อภาพลักษณ์ด้านความรู้ในปัจจุบัน
ของบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าไม่แตกต่างกัน คือมีความเห็นในระดับปานกลาง
ส่วนภาพลักษณ์ด้านบุคลิกภาพในปัจจุบัน อาจารย์มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษา
มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับน้อย

สำหรับภาพลักษณ์ที่คาดหวังพบว่า ทั้งอาจารย์และนักศึกษามีความคาดหวังต่อภาพลักษณ์ด้านความ
รู้และภาพลักษณ์ด้านบุคลิกภาพ ของบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในระดับมาก เช่น
เดียวกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์

สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

ลายมือชื่อนิตดา นิตยา บัวชัย

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ชลัษฏ์ เหมะรัชตะ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาอื่น -

C510328 : MAJOR LIBRARY SCIENCE

KEY WORD: IMAGES / REFERENCE LIBRARIANS / PRIVATE UNIVERSITY

NITTAYA BUACHAI : IMAGES OF REFERENCE LIBRARIANS AS EXPECTED BY PRIVATE UNIVERSITY FACULTIES AND STUDENTS. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. CHALAI PORN HEMARAJATA, 143 pp. ISBN 974-633-805-6

This research has the objective to study and compare the images of reference librarians both at present and as expected according to the idea of faculties and students in private universities.

The research finds that both faculties and students have similar idea on the knowledge image in the present time which is at the moderate level. Concerning to the personality image, however, faculties generally have the idea at the moderate level whereas students at the low level.

Concerning the expected image, both faculties and students have the similar expectation on the knowledge and the personality images of reference librarians at the high level.

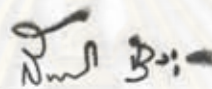

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

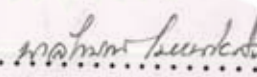
ภาควิชา	บรรณารักษศาสตร์	ลายมือชื่อนิติ	ฉันทนา	ชวรัตน์
สาขาวิชา	บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา	วิภา	เนม: วิภา
ปีการศึกษา	2538	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	-	

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ภาพลักษณ์ของบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า
 ที่อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัย เอกชนลาดหวัง
 โดย นางสาวนิตยา บัวชัย
 ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
 อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ชลัษฏพร เหมะรัชตะ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

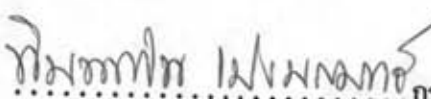

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ดุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ วัฒนายกิจ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
 (รองศาสตราจารย์ชลัษฏพร เหมะรัชตะ)

กรรมการ
 (อาจารย์กฤติยา อัดถากร)

กรรมการ
 (อาจารย์ ดร.พิมพ์ราไพ เปรมสมิทธิ์)

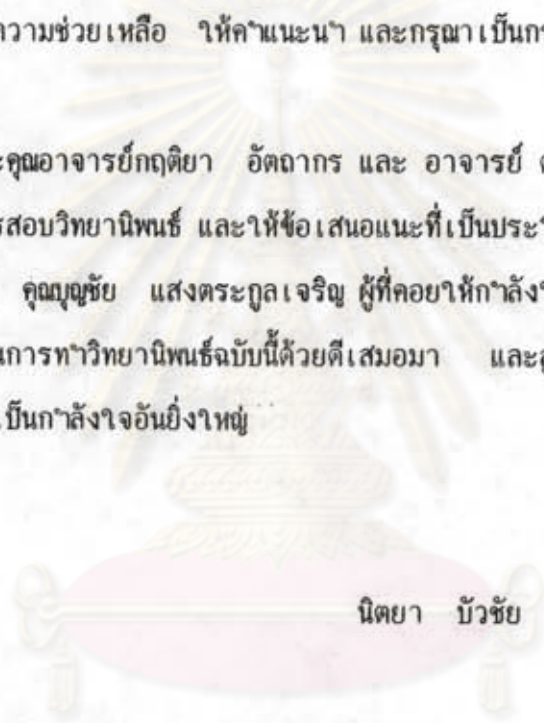
กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ชลัยพร
เหมะรัชตะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อ
บกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์
ไม่หน่ายกิจ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และกรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับ
นี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์กฤติยา อัครถาวร และ อาจารย์ ดร.พิมพ์รพีพร เปรมสมิทธิ์
ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณบุญชัย แสงตระกูลเจริญ ผู้ที่คอยให้กำลังใจ ให้การสนับสนุน และ
ให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยดีเสมอมา และลูกพี่ชาย ค.ญ.บุญศาริกา
แสงตระกูลเจริญ ผู้เป็นกำลังใจอันยิ่งใหญ่

นิตยา บัวชัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ฉ

บทที่

1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 ปรัชญาของนวัตกรรมการ.....	10
ภาพลักษณ์.....	10
ความหมายและลักษณะของภาพลักษณ์.....	10
องค์ประกอบของภาพลักษณ์.....	12
ประเภทของภาพลักษณ์.....	13
กระบวนการเรียนรู้ภาพลักษณ์.....	14
การวัดการรับรู้ภาพลักษณ์.....	16
ภาพลักษณ์ของบรรณารักษ์.....	19

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาพลักษณ์เชิงนิมิตหรือภาพลักษณ์ด้านบวก.....	19
ภาพลักษณ์เชิงนิเสธหรือภาพลักษณ์ด้านลบ.....	20
ภาพลักษณ์ของบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า.....	22
ความหมายและขอบเขตของบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า....	22
บทบาทของบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า.....	24
คุณสมบัติของบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	60
ตอนที่ 2 ภาพลักษณ์ของบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและ ช่วยค้นคว้าตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชน.....	63
ภาพลักษณ์ด้านความรู้.....	63
ภาพลักษณ์ด้านบุคลิกภาพ.....	82
ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....	99
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ.....	102
สรุปผลการวิจัย.....	103
ข้อเสนอแนะ.....	119

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	120
ภาคผนวก ก.....	126
ภาคผนวก ข.....	131
ประวัติผู้เขียน.....	143

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนอาจารย์ประจำ และนักศึกษาระดับปริญญาตรี ามมหาวิทยาลัยเอกชน ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามมหาวิทยาลัย.....	48
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของอาจารย์ และนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี จำแนกตามมหาวิทยาลัย.....	51
3 จำนวนและ เบอร์ เซ็นต์ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม สถานภาพ และมหาวิทยาลัย.....	56
4 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถาบัน และสถานภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	62
5 ความถี่ในการเข้าใช้ห้องสมุด จำแนกตามสถานภาพของผู้ ตอบแบบสอบถาม.....	64
6 ภาพลักษณ์ด้านความรู้ของบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและ ช่วยการค้นคว้าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และที่คาดหวัง ตามความ คิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน.....	66
7 การเปรียบเทียบภาพลักษณ์ด้านความรู้ของบรรณารักษ์บริการ ตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และ ที่ คาดหวัง ตามความเห็นของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัย เอกชน	68
8 การ เปรียบเทียบภาพลักษณ์ด้านความรู้ของบรรณารักษ์บริการ ตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และ ที่ คาดหวัง จำแนกตามความถี่ของการ เข้าใช้ห้องสมุดของอาจารย์ มหาวิทยาลัยเอกชน.....	78

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
9	การเปรียบเทียบภาพลักษณ์ด้านความรู้ของบรรณารักษ์บริการ ตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และ ที่ คาดหวัง จำแนกตามความถี่ของการเข้าใช้ห้องสมุดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเอกชน.....	88
10	ภาพลักษณ์ด้านบุคลิกภาพของบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและ ช่วยการค้นคว้า ตามความเห็นของอาจารย์และนักศึกษา จำแนก ตามสถาบัน.....	98
11	การเปรียบเทียบภาพลักษณ์ด้านบุคลิกภาพของบรรณารักษ์บริการ ตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และที่คาด หวัง ตามความเห็นของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน....	101
12	การเปรียบเทียบภาพลักษณ์ด้านบุคลิกภาพของบรรณารักษ์บริการ ตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และ ที่คาดหวัง จำแนกตามความถี่ของการเข้าใช้ห้องสมุดของอาจารย์ มหาวิทยาลัยเอกชน.....	107
13	การเปรียบเทียบภาพลักษณ์ด้านบุคลิกภาพของบรรณารักษ์บริการ ตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และ ที่คาดหวัง จำแนกตามความถี่ของการเข้าใช้ห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัย เอกชน.....	113
14	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่แสดงข้อคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะ.....	120
15	ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับภาพลักษณ์ของบรรณารักษ์บริการตอบคำถามและ ช่วยการค้นคว้าในมหาวิทยาลัยเอกชน ที่ควรปรับปรุง ตามความเห็น ของอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน.....	121

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เข้าใช้ห้องสมุด ทุกวัน สัปดาห์ละครั้ง และเดือนละครั้ง ในความเห็นเกี่ยวกับการ การเป็นผู้ที่มีความรู้ในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งในระดับปริญญาตรี และ มีความรู้ในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในระดับปริญญาโท โดยวิธี ของเซฟเฟ่.....	127
17	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เข้าใช้ห้องสมุด ทุกวัน สัปดาห์ละครั้ง และเดือนละครั้ง ที่มีต่อภาพลักษณ์ด้าน บุคลิกภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (ฉลาด) โดยวิธีของเซฟเฟ่.....	128
18	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างนักศึกษาที่เข้าใช้ห้องสมุด ทุกวัน สัปดาห์ละครั้ง และเดือนละครั้ง ที่มีต่อภาพลักษณ์ด้าน บุคลิกภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (มีไหวพริบ) โดยวิธีของเซฟเฟ่.....	129
19	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เข้าใช้ห้องสมุด ทุกวัน สัปดาห์ละครั้ง และเดือนละครั้ง ที่มีต่อภาพลักษณ์ด้าน บุคลิกภาพที่คาดหวัง (ใจเย็น) โดยวิธีของเซฟเฟ่.....	130
20	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เข้าใช้ห้องสมุด ทุกวัน สัปดาห์ละครั้ง และเดือนละครั้ง ที่มีต่อภาพลักษณ์ด้าน บุคลิกภาพที่คาดหวัง (มีระเบียบ) โดยวิธีของเซฟเฟ่.....	131